

În luna aprilie a.c., au avut loc în R. S. F. Iugoslavia „Zilele de teatru ale românilor din Provincia Socialistă Autonomă Voivodina”, la care am participat ca invitată a societății culturale „Mihai Eminescu”, din localitatea Coștei, unde s-a jucat piesa mea *Eminescu și Veronica*. Organizate anual, aceste „Zile” prilejuiesc un concurs între echipele de amatori care joacă teatru în limba română. Concursul a fost inițiat în anul 1972: în prezent, în Voivodina sînt 15 echipe de teatru în limba română, care cuprind aproape 500 de artiști amatori.

roase articole asupra pieselor jucate, a realizării lor scenice. Radioul și televiziunea transmit spectacole sau fragmente din spectacolele care participă la concurs, însoțite de comentariile oamenilor de specialitate, emisiunile acestea constituind o tribună a schimbului de valori culturale.

Echipele de teatru din Coștei a jucat, încă în anul 1882, piesa *Nunta țărănească* de Vasile Alecsandri. Tot aici a luat ființă, acum o sută de ani, primul cor din Banatul sîrbesc. În condițiile de aspirare din Imperiul austro-ungar, corurile au avut o mare importanță în viața româ-

Zilele de teatru ale românilor din Voivodina

Printr-o muncă perseverentă și plină de entuziasm, echipele de teatru în limba română au ajuns să prezinte, în total, 40—50 de premiere anual; repertoriul e bogat și divers, cuprinzînd piese din dramaturgia noastră clasică și contemporană, piese de scriitori sîrbi, de scriitori români din Voivodina, precum și din literatura dramatică universală. Este de-a dreptul impresionantă prezența, cu regularitate, pe afișele acestor echipe, a unor titluri din opera lui Vasile Alecsandri, Ion Luca Caragiale, Victor Eftimiu, Tudor Mușatescu, Zaharia Bărsan, Mihail Sebastian, Victor Ion Popa, Alexandru Kirișescu. Nu lipsesc nici piesele noastre contemporane, semnate de Aurel Baranga, Ion Băieșu, Dan Tărchiță, Gheorghe Vlad, Virgil Sloenescu, Petru Vintilă și alții.

Considerația pe care artiștii amatori din Voivodina o manifestă față de dramaturgia românească se concretizează în străduința de a pune cît mai bine în valoare textele, într-o bună limbă românească, frumos rostită pe scenă. Dezbaterile care au loc la sfîrșitul fiecărei premiere, cu participarea membrilor juriului, a publicului, actorilor și organizatorilor, dovedesc nu numai exigență artistică, dar și cunoașterea temeinică a spiritualității românești, a istoriei poporului român. În ziarele locale și centrale, în revistele editate special pentru concurs, apar nume-

nilor din Iugoslavia. Pe lângă fiecare cor exista un cerc de citit, iar concertele corale erau însoțite de reprezentații teatrale, aceste manifestări contribuind la păstrarea limbii, datinilor, a conștiinței culturale românești.

Corul din Coștei, avînd în repertoriu partituri de compozitori români, a participat, în 1904, la serbările ASTRA, la Timișoara, unde a concertat în fața unor personalități culturale și politice (Ion Slavici, Zaharia Bărsan, Coriolan Brediceanu, Ion Vidu și alții). În anul 1906, coriștii din Coștei, care păstrau o strînsă legătură cu frații lor din România, erau așteptați la Lugoj, locul de întîlnire a tuturor corurilor din Banat, în vederea concursului coral organizat la București, cu ocazia deschiderii Expoziției naționale. Potrivit interdicțiilor imperiale, coriștii din Coștei nu puteau trece granița spre România; dar compozitorul Ion Vidu, care-i cunoștea și-i aprecia, i-a înscris pe lista corului din Lugoj, susținînd în fața prefectului că ar fi cetățeni dintr-un sat apropiat, numit tot Coștei. Așa a ajuns corul din Coșteiul sîrbesc la concursul de la București, unde a luat premiul întîi.

În anul 1927, la Coștei a luat ființă un ziar românesc, „Nădejdea”. În condițiile represiunii fasciste, românii din Coștei, asemenea tuturor românilor din Voivodina, s-au alăturat mișcării de rezistență a popoarelor din Iugoslavia.

Eliberarea Iugoslaviei a însemnat și pentru românii din Voivodina, ca și pentru celelalte naționalități din țara prietenă, începutul unei vieți libere și demne. Activitatea culturală ia avânt. În 1946, se pun bazele cercului literar „Lumina”, iar peste doi ani se înființează revista literară „Libertatea”, a Asociației scriitorilor și ziariștilor români din Voivodina. Se reorganizează Societatea culturală „Mihai Eminescu” și echipa de teatru, care joacă *Năpasta* și *O noapte furtunoasă* de Ion Luca Caragiale, *Omul care a văzut moartea* de Victor Eftimiu, *Soacra cu trei nurori*, dramatizare după Ion Creangă, *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian. În ultima vreme, echipa beneficiază de îndrumarea competentă a artistului emerit Gheorghe Leahu din Timișoara. În 1975, după 93 de ani, se montează din nou *Nunta fărâncască* de Vasile Alecsandri. Au urmat *Locuînța comună* de Dragulin Dobriceanin, *Vulpea și strugurii* de G. Figueiredo, iar anul acesta, piesa mea *Eminescu și Veronica*. Spectacolul m-a uimit prin sobrietate, prin ținută artistică, prin emoția pe care o transmite; la concursul „Zilele de teatru ale românilor din Voivodi-

na”, i s-a decernat premiul I; s-au mai acordat premii interpreților principali, președintelui Societății culturale „Mihai Eminescu”, și un premiu special pentru dicție, înființat în scopul cultivării prin teatru a limbii literare. Același spectacol a fost premiat și la concursul echipelor de teatru din Serbia, urmînd să se prezinte și la faza federală a concursului; este prima dată cînd o echipă de teatru în limba română ajunge pînă la această treaptă a întrecerii. Se lucrează la traducerea textului în sîrbște, pentru ca reprezentarea să fie transmisă pe postul național de televiziune.

Invitîndu-mă la premieră, artistul emerit Gheorghe Leahu mi-a spus: „Coșteienii sînt niște sufletești. Vîno să te convingi”. La rîndul lor, coșteienii mi-au mărturisit: „Gheorghe Leahu e un sufletist. Altfel, n-am fi reușit noi...”. După care, m-au cooptat și pe mine printre sufletești; între noi s-a încheșat de îndată afecțiunea pe care o naște de obicei comunitatea de idei.

Eugenia BUSUIOCEANU

„Rampă”, acum 50 de ani august 1931

A. Mavrodi, directorul Teatrului Național, intenționează să-l cheme pe Ion Marin Sadoveanu, pentru o serie de prelegeri. Reputatul om de teatru începe, așadar, ciclul conferințelor mult gustate și de noi (spectatorii din anii '960). ● „Se aude” că Gicu Vraca a făcut în concediu o cură de slăbire... a finanțelor, la hipodrom! ● După Iancu Niculescu (în veacul trecut) și după V. Maximilian, e rîndul lui Ion Sirbul să se pregătească pentru *Burghelul gentilom*. ● Puiu Iancovescu se asociază cu soții Bulandra, cu Maximilian și cu Storin, pentru a le da acestora mai mult emoții decât... ● Se proiectează un „teatru al autorilor dramaticei români”. Sică Alexandrescu (o aflăm acum,

din memorii) s-a oferit să dea sala, dar n-a rezistat asaltului de... piese. ● Mihail Sorbul depune la Național noua sa piesă, *Dracul*. Vom avea nostalgia *Patimii roșii!* ● Maria Ventura sosește de la Paris pentru repetiții la teatrul său. Va juca *Vocea* de Jean Cocteau. ● Se anunță repertoriul permanent al primei noastre scene. Spicuiem: comediiile lui Caragiale, trilogia lui Delavrancea, *Vlaicu-Vodă*, *Răzvan și Vidra*, *Fintina Blanduziei*, *Patima roșie*, *Omul cu mîrtoaga*, apoi *Hamlet*, *Fedra*, *Cidul*, *Puterea întunericului*, *Avărul*, *Ruy Blas*, *Oedip*, *Othello*, *Nora*, *Strigoi*, *Rața sălbatică* etc. Gusturile bătrînilor... ● Renumitul impresar Lică Teodorescu organizează turneul lui

Nottara, cu drama *Manasse* de Ronetti-Roman. Ion Morțun va fi Zelig Șor. Casierii din provincie fac deocamdată publicitate orală. Afizele abia „se trag”. ● Pentru așa-zisul „select al băilor”, Nicușor Constantinescu a scris revista *Sinaia petrece*. În răcoarea Caraimanului, joacă Silly Vasiliu, Nora Piacentini, Silvia Dumitrescu, V. Vasilache, Ionel Țăranu. ● Maria Filotti va relua *Doamna lui Ieremia*, cea mai bună piesă (zicem noi) a lui N. Iorga. ● Un semnal de alarmă: e în paragină casa lui G. Coșbuc din Hordou-Năsăud. ● Pe 30 august, ca în fiecare an, gongul Naționalului bucu-reștean anunță solemn ● nouă stagiune. Decanul regizorilor, Paul Gusty, a montat piesa eroică a lui G. Diamandy, *Chemarea codrului*, cu Marioara Zimniceanu, Ana Luca, I. Sirbul, G. Ciprian, Ghibericon, A. Athanasescu etc.

I.N.